

Stjórnarráð Íslands
Dómsmálaráðuneytið

dmr@dmr.is
545 9000

Borgartúni 26
105 Reykjavík

stjornarradid.is

Umboðsmaður Alþingis
Templarasundi 5
101 Reykjavík

Reykjavík 23. nóvember 2023

Tilv.: DMR21030202/0.14.6

Vísað er til erindis embættis umboðsmanns Alþingis frá 27. október 2021 þar sem ráðuneytinu voru senda skýrslur vegna heimsókna embættisins í fangageymslur lögreglustjórans á Suðurnesjum og varðstofu í Flugstöð Leifs Eiríkssonar. Með bréfi ráðuneytisins frá 10. maí 2022 var fjallað um þau tilmæli og ábendingar sem vörðuðu vistun á landamærum en líkt og bent er á í bréfi umboðsmanns til ráðuneytisins frá 13. janúar 2023 skorti þar á að fjallað væri um viðbrögð vegna skýrslu sem fjallaði um heimsókn í fangageymslur lögreglustjórans á Suðurnesjum.

Í 4. kafla skýrslu umboðsmanns Alþingis er fjallað um inngríp, þvinganir og valdbeitingu. Í undirkafla 4.2. í skýrslunni um líkamsleit er þeim tilmælum beint að dómsmálaráðherra og ríkislögreglustjóra að taka til skoðunar hvort rétt sé að kveðið í reglum á um fyrirkomulag eftirlits með sakborningi vegna gruns um vörslu fikniefna innvortis. Að því tilefni er tekið fram að embætti ríkislögreglustjóra hefur unnið að verklagsreglum fyrir lögreglu um aðbúnað og lágmarksviðmið er varða fangageymslur lögreglu og við þá vinnu hefur verið tekið mið af ábendingum umboðsmanns Alþingis. Samkvæmt upplýsingum frá embætti ríkislögreglustjóra er vinnan komin nokkuð á veg en verkefnið er unnið í samráði við lögregluembættin og embætti ríkissaksóknara.

Í kafla 4.2. í skýrslunni er þeirri ábendingu jafnframt komið á framfæri við dómsmálaráðherra að taka til skoðunar hvort tilefni sé til að haga málum þannig að ekki þurfi að flytja einstaklinga sem vistaðir eru í sérútbúnum klefa vegna gruns um innvortis efni í dómþing til úrskurðar um gæsluvarðhald, s.s. með því að notast við fjarfundabúnað. Samkvæmt ákvæði X til bráðabirgða í lögum nr. 88/2008 um meðferð sakamála er nú heimilt að láta slík dómþing fari fram á fjarfundi. Í dómsmálaráðuneytinu er nú unnið að því að þessa heimild verði gerð varanleg og hefur frumvarp þess efnis verið kynnt á samráðsgátt stjórnvalda. Samkvæmt upplýsingum frá embætti lögreglustjórans á Suðurnesjum hefur framangreind heimild verið nýtt þegar um er að ræða einstaklinga með efni innvortis, þegar því hefur verið komið við. Auk framangreinds er rétt að geta þess að lögmenn geta mætt á grundvelli umboðs fyrir hönd skjólstæðinga sinna við fyrirtökur gæsluvarðhalds eða annarra rannsóknaraðgerða á fyrstu stigum máls. Sú heimild hefur meðferð verið nýtt þegar tryggja þarf öryggi viðkomandi einstaklings, til dæmis þegar hætta er á því að pakkningar með efnum opnast innvortis.

Í fimmta kafla skýrslu umboðsmanns Alþingis er fjallað um aðbúnað í fangageymslu á lögreglustöðinni við Hringbraut. Í kafla 5.1. í skýrslunni um húsnæði og umhverfi er þeim tilmælum beint til dómsmálaráðherra að meta hvort það húsnæði sem nú hýsir lögreglustöðina og fangageymsluna við Hringbraut fullnægi þeim kröfum sem gerðar eru til starfseminnar og umfangs hennar með hliðsjón af þeim athugasemdum sem koma fram koma í kaflanum og eftir atvikum meta til hvaða aðgerða þarf að grípa til að bæta þar úr. Að því tilefni er greint frá því að húsnæði lögreglustjórans á Suðurnesjum við Hringbraut er í umsjón Framkvæmdarsýslu ríkisins en samkvæmt

upplýsingum frá framkvæmdasýslunni er nú unnið að endurbótum á húsnæðinu. Meðal annars standa yfir framkvæmdir á neðri hæð húsnæðisins þar sem fangaklefarir eru. Þá er einnig til skoðunar hvernig húsnæðismálum lögreglunnar á Suðurnesjum verði hagað til lengri tíma.

Í kafla 5.4. í skýrslunni er þeirri ábendingu komið á framfæri við dómsmálaráðherra og ríkislögreglustjóra að aðbúnaður í fangageymslu lögreglunnar á Suðurnesjum sé almennt ekki fullnægjandi til vistunar í lengri tíma en einn sólarhring. Samkvæmt upplýsingum frá embætti lögreglustjórans á Suðurnesjum, eru einstaklingar almennt ekki vistaðir nema í stutta stund í fangageymslum lögreglunnar á Suðurnesjum og miðað er við að koma einstaklingum eins fljótt og hægt er í vistun á vegum Fangelsismálastofnunar. Það sé helst í þeim tilvikum þegar einstaklingar eru með efni innvortis að beðið sé með að flytja þá þar til efnin eru komin úr líkama viðkomandi.

Í kafla 8.3. í skýrslunni er þeim tilmælum beint til dómsmálaráðherra að taka fyrirkomulag vistunar einstaklinga vegna innvortis efna til skoðunar með það í huga að tryggja öryggi þeirra, svo sem þannig að slík vistun fari fram undir eftirliti heilbrigðisstarfsmanns og/eða fari fram í nálægð við bráðabjónustu. Dómsmálaráðuneytið bendir á að í svari lögreglustjórans á Suðurnesjum til umboðsmanns Alþingis kemur fram að fangageymslurnar í Reykjanesbæ eru í aðeins um 600 metra fjarlægð frá Heilbrigðisstofnun Suðurnesja og þangað er einstaklingur fluttur ef talið er að viðkomandi þurfi á heilbrigðisþjónustu að halda. Þá séu þeir sem eru í haldi vegna gruns um innvortis efni undir stöðugu eftirliti lögreglu og kallað er á lækni ef svo ber undir.

Samkvæmt upplýsingum frá embætti ríkislögreglustjóra hafa ákveðin embætti lögreglu átt í samtali við heilbrigðisstofnanir um nánari útfærslu heilbrigðisþjónustu í þessum tilvikum. Samkvæmt upplýsingum frá embætti ríkislögreglustjóra hefur embætti lögreglustjórans á Suðurnesjum meðal annars yfirfarið verklagsreglur vegna handtekinna manna og endurútgæfið. Í þeim verklagsreglum er að finna gátlista um það hvenær skuli óskað eftir lækni í fangageymslur vegna handtekinna manna.

Verulega hefur dregist að svara erindi umboðsmanns og er beðist velvirðingar á því.

Fyrir hönd ráðherra

Bryndís Helgadóttir

Þorvaldur Heiðar Þorsteinsson